

Een korte vogelreis naar Panama

Kees van Berkel

Vooraf

Kort was het wel, dit reisje in oktober 2008; één dag heen vliegen, één dag terug en daartussen zes dagen intensief vogelen in een land waar je van de ene verbazing in de andere valt. Het westelijker gelegen Costa Rica is ook zo rijk aan vogels, maar daar zijn de mooiste plekken vaak pas te bereiken na moeizame autoritten over beroerde wegen.

In Panama rijd je comfortabel over goede wegen van de ene prachtige vogelplek naar de andere. Grotere afstanden overbrug je per vliegtuig. Na vertrek uit een fris en zeer regenachtig Nederland kom ik 's avonds om halfelf aan in een tropisch warm Panama. De andere leden van het gezelschap, vier heren en twee dames uit de Verenigde Staten en een vrouw uit Ecuador, lagen al op bed, op één na, die mij meldde dat er zojuist in de tuin van het hotel een Cholibaschreeuwil gezien was. In dit verhaal zijn – zoals we in *het Vogeljaar* gewend zijn – Nederlandse vogelnamen gebruikt. De vogelgidsen die voor verafgelegen gebieden zoals Panama verkrijgbaar zijn, geven deze namen echter nooit. De reiziger is in de regel op Engelstalige literatuur aangewezen. Om het gemakkelijker te maken de vogels terug te vinden in de gidsen is in dit artikel een lijst opgenomen van de Nederlandse, Engelse en wetenschappelijke namen (Tabel 1).

Los Quetzales

Na een zeer korte nachtrust moeten we om halfvijf alweer uit bed. Na koffie en koekjes gaan we snel naar het vliegveld voor een binnenlandse vlucht naar David in het westen. Dat is een uur vliegen. Daar stappen we in een bus naar Los Quetzales

in de provincie Chiriquí. Onderweg zien we regelmatig een Zwarte Gier vliegen en op menige telefoonpaal zit een Tropische Koningstiran. In Los Quetzales volgt een echt ontbijt, dat steeds onderbroken wordt om een nieuwe vogelsoort waar te nemen. De Roodkraaggers, de Groene Violetoor-

Kenmerkende begroeiing van boomstammen met epifythen, vooral bromeliasoorten in het nationale park Amistad.
Foto: Kees van Berkel.

Cholibaschreeuwil *Otus choliba* is een veel voorkomende kleine uil. Foto: Kees van Berkel.

kolibrie en de Violette Sabelvleugel – ook een kolibrie – leren we al snel kennen. Ook zien we de Mexicaanse Berghoningkruiper, een honingzuiger die vals speelt door achter in de bloemen gaatjes te prikken om bij de nectar te komen. Zo ongeveer als bij ons de koekoekshommels dat doen.

Los Quetzales is een prachtige lodge. Deze ligt in de bergen in een dorpje met slechts enkele wijd verspreid staande huizen. De eigenaar heeft vijftig jaar geleden een uitgestrekt veehouderijbedrijf gekocht. Dit bedrijf was ontwikkeld na het kappen van het nevelwoud, ongeveer tachtig jaar geleden. Na de aankoop heeft de nieuwe eigenaar het land weer aan de natuur teruggegeven. Inmiddels is er weer een nevelwoud ontstaan, met bomen van meer dan vijftig meter hoog. Het gebied behoort nu tot het nationale park Amistad (Friendship) dat zowel in Costa Rica als in Panama ligt.

Na het ontbijt rijden we met een busje naar het park Los Volcanes voor een wandeling van ongeveer anderhalf uur. We stoppen als het te hard gaat regenen, maar voor het zover is hebben we al flink wat soorten leren kennen. De Eikelspecht, Zwartwangzanger, Roodbuikjuweelkoli-

brie, Bergdwerglijster, Rode Boomloper, Gele Feetiran en Zwartkapfeetiran zijn maar enkele voorbeelden. De grootste verrassing hier is de waarneming van een vrouwtje Quetzal. Deze vogels zijn hier in het droge seizoen erg gemakkelijk te zien, maar wij zijn nu in het meest natte seizoen en dan is een waarneming echt een meevaller.

Na de wandeling rijden we door naar het Amistadpark, waar we in een observatiehut de meegebrachte lunch gebruiken. Terwijl we daarmee bezig zijn laten Halsbandzanger, Grote Cubavink, Purperduif en Bandstaartduif zich goed bekijken. We zien er ook nog een aantal soorten die we al eerder hadden waargenomen. Vervolgens maken we een wandeling door het bos, maar door de regen wordt dat geen succes. Op de terugweg naar Los Quetzales stoppen we bij een wild stromende rivier en gaan op zoek naar de Bergbeektachuri. Dat is een vogel die is aangepast aan het leven langs wilde bergbekken, een beetje als onze Grote Gele Kwikstaart. We hebben geluk want we zien hem ook.

Wervelende kolibries in het nevelwoud

De volgende dag trekken we al vroeg met Landrovers het nationale park in. Dit is

Quetzal-vrouwtje *Pharomachrus moccino*. Foto: Susanne Kuijpers.

Quetzal *Pharomachrus mocino*. Quetzals zijn zeer tot de verbeelding sprekende vogels uit de orde van de trogons. Deze orde beperkt is tot de tropen. In Indiaanse culturen speelt de Quetzal een belangrijke rol. Foto: Susanne Kuijpers.

tijdens onze reis het enige gebied waar we een echt slechte weg treffen. Al snel wordt de weg zo slecht, dat we te voet verder gaan naar een op korte afstand gelegen lodge. Deze lijkt vooral op een groot uitgevallen observatiehut met een slaapkamer en een houtkachel. Dankzij de uitgebreide veranda's is het hier ook tijdens de buien goed vogelen en we kunnen er diverse soorten noteren. Dat gaat overigens niet gemakkelijk, want er zijn zoveel nieuwe soorten dat er nauwelijks tijd is om te schrijven. Het begint met Geeldijstruikgors en Grootpootstruikgors al snel gevolgd door Geelflankzijdevliegenvanger, Roodbrauwpeperklauwier, Zwartbruine Pievie, Tandsnavelbaardvogel, Zilverkeeltangare. De bomen in het nevelwoud zijn dicht begroeid met zowel mossen en epifyten, zoals bromelia's. Deze hebben een eigen lijst van de vogelsoorten die zich op deze biotoop gespecialiseerd hebben, zoals de Rode Boomloper en Vlekkruinmuisspecht.

Het meest fascinerend zijn echter de kolibries. De soorten die je er ziet, zijn eigenlijk voortdurend bezig elkaar weg te jagen. Daarom is het verbazingwekkend

dat ze ook nog aan foerageren toekomen. De meest voorkomende hier zijn de Violette Sabelvleugel, Groene Violetoor-kolibrie, Edwards Amazilia, Roodbuikjuweelkolibrie en de Fonkelende Kolibrie. Na nog veel meer waarnemingen te hebben genoteerd, lopen we door het indrukwekkende nevelwoud terug naar de Landrovers die ons naar de warmte van Los Quetzales brengen.

Omdat we die middag alweer moeten terugvliegen, gaan we direct na de lunch naar het vliegveld. Het vliegtuig heeft wat vertraging waardoor er – wachtend op vertrek – nog even gelegenheid is groepen amazonepapegaaien te zien. De afstand is echter te groot voor de soortbepaling. Wel kunnen we dichtbij de Witbandsijs, Steenduif en de fraaie Bisschopstangare bewonderen. Vanuit het vliegtuig hebben we bij de start een fraai zicht op uitgestrekte mangrovebossen en moerassen met grote kolonies zilverreigers, maar welke soorten dat zijn is niet vast te stellen.

Na aankomst in Panama Stad vertrekken we naar Park Eden waar we in een bijna sprookjesachtige omgeving dineerden en overnachtten. Park Eden is gebouwd en ingericht in een mengeling van Spaanse en Victoriaanse stijl, waarbij werkelijk aan de kleinste details grote zorg is besteed.

In Amistad National Park zijn een paar hutten die goed geschikt zijn voor het waarnemen van vogels. Je kunt er overnachten of een dag rondbrengen om vogels te zoeken en te zien. Foto: Kees van Berkel.

Een tuin vol vogels

Na een korte nachtrust gaan we vol goede moed 's ochtends vroeg met een bus naar de bossen van Cerro Gaital. Het is een afwisselend landschap met heuvels, open en heel dichte bossen, afgewisseld met grasland en akkertjes. Onderweg laat de gids de bus telkens maar weer stoppen op plekken waar je zo op het oog niet veel verwacht. Zo worden de volgende soorten ons deel: Groefsnavelani, Wegbuizerd, Zwarte Buizerd, Roodkruinspecht, Rooddijtpit en Roodkruintiran. We stoppen telkens voor vogels, maar ook de colonnes bladsnijdermieren, die hele paden plattrappen, fascineren ons, net als de bloemenzee. Eén soort bloem valt erg op, met twee rode schutbladen getooide bloemen, gelijkend op twee vuurrood gestifte lippen, draagt deze de toepasselijke naam 'hotlips'. We moeten onwillekeurig even aan de bekende tv-serie 'MASH' denken. Ook watervogels vinden we in verspreide poelen, zoals Amerikaanse Oeverloper, Grote Zilverreiger en de Amerikaanse Zilverreiger. Af en toe zeilt een Amerikaanse Fregatvogel voorbij. De zee is hier nooit ver weg. We rijden terug naar Park Eden. De tuin blijkt hier een vogelparadijs. Gedurende de lunch die we daar gebruiken, zien we voortdurend de Gebandeerde Mierklauwier en verder de: Goudbuiksmaragdkolibrie, Verreaux' Duif, Steenduij, Zwartborstgaai, Roodrugtangare, Zwarte Tangare, Palmtangare, Bruinkaporganist, Tennesseezanger, Huiswinterkoning, Bont

De Roodrugtangare *Ramphocelus passerinii* is een opvallende verschijning met zijn helder rode kleuren. Hier is een vrouwtje afgebeeld.

Foto: Kees van Berkel.

Dikbekje en Baltimoretropiaal. In de middag maken we ons met moeite los uit dit vogelparadijsje en beginnen aan een wandeling in de omgeving. Niet voor niets: Wegbuizerd, Toviparkiet, een groepje Blauwe Suikervogels, Westelijke Bospiewie, Suikerdiefje, Grijsborstpurperzwaluw, Boerenzwaluw. Voortdurend worden we in de gaten gehouden door Tropische Koningstiranen, die qua gedrag wat lijken op de Bijeneters in de Oude Wereld. Maar het hoogtepunt van de wandeling is het moment, dat iemand een vreemde witte vlek in de bossen op een berghelling ziet. In een spurt wordt teruggerend naar de lodge voor een telescoop. Gelukkig blijft

Halsbandzanger
Myioborus torquatus. Deze soort is endemisch in Midden-Amerika.
Foto:
Susanne Kuijpers.

de vogel wachten. Het is de spierwitte Grote Bonte Buizerd. Vlak nadat iedereen hem bewonderd heeft, vliegt hij weg en verschijnt er nog één. Beide vogels gaan op hun gemak rondjes draaien boven de berg. Aan het eind van de dag vertrekken we weer naar Panama Stad. Daar blijven we twee nachten. Het weer slaat om en het wordt meteen erg warm.

Pipeline Road

De volgende dag bezoeken we de Pipeline Road, een gebied bestaande uit een aantal regenwouden, bossen, plassen en meertjes langs een traject waar de Amerikanen in de Tweede Wereldoorlog een pijplijn aanlegden. Een belangrijk deel van de Pipeline Road is beschermd regenwoud. We komen om zes uur aan bij het Panama Rainforest Discovery Centre. Na een korte uitleg over het beheer van dit reservaat lopen we onder leiding van een gids naar een hoge stalen en zeer degelijke uitkijktoren. Helemaal bovenin is het uitzicht over het omringende regenwoud enorm. Je kan er kijken zover het oog reikt. Er zijn regelmatig uit verschillende richtingen de concerten te horen van de hier algemene brulapen. Groepen van de Zwavelborsttoekan en groepen amazonepapegaaien vliegen voortdurend rond de boomkruinen. Zij foerageren er wat en vliegen dan weer verder. We zien er Geelwangamazone, Grote Amazone en Geelvoorhoofdamazone. Door te zoeken met behulp van een telescoop en goed op de geluiden te letten vinden we veel vogels,

waarvan sommige zelden op de grond komen zoals de Geschubde Duif, Gestreepte Helmspecht, Roodkeelspecht, Purperkeelvruchtenkraai, Massena's Trogon, Witnekbaardkoekoek, Zwartbuikcotinga en Blauwe Pitpit. Ook zien we een wintergast: de Geelsnavelkoekoek. Na een uur of twee wandelen we naar een meertje omringd door jungle. Bij aankomst vliegt een Slakkenwouw prachtig langs. In de verte zit een grote groep Zwartbuikfluiteenden en er lopen Leljana's. Ook zien we het ons vertrouwde Waterhoentje. We moeten veel moeite doen om in de bomen een Groene Klauwiervireo *Vireolanius pulchellus* (*Smaragdolanus* in de gids van Ridgely), Roestbuikorganist en een Geelrugtroepiaal te zien. Ook kolibries zijn goed vertegenwoordigd met Langsnavelheremietkolibrie, Kleine Heremietkolibrie, Blauwborstamazilia, Buffons Pluimkolibrie. Vervolgens maken we een tochtje door een bos met poelen en vijvers langs de Pipeline Road. Het blijkt een ingewikkelde klus om de Goudkraagmanakin te vinden, maar dat lukt uiteindelijk wel. Minder moeite hebben we met de Schuitbekreiger met zijn enorme snavel, de Vleermuisvalk, de Oostelijke Bospiewie, de Grote Kiskadie en de Cayennebosral. Na dit bezoek is het echt wel tijd voor een lunch, maar onderweg daarheen moeten we wachten voor de sluizen van het Panamakanaal en dat levert een Tweetenige Luiaard op en vogels als Tropische Spotlijster, Roodkruintiran, Witoorwinter-

De Tropische Spotlijster *Mimus gilvus* is door liefhebbers van welluidende vogelzang ingevoerd in Panama. Ontsnapte exemplaren hebben inmiddels een populatie ontwikkeld die het hele land bezet.
Foto: Kees van Berkel.

De Bronsstaartpluimkolibrie *Chalybura urochrysis* is een tamelijk zeldzame kolibriesoort. Foto: Kees van Berkel.

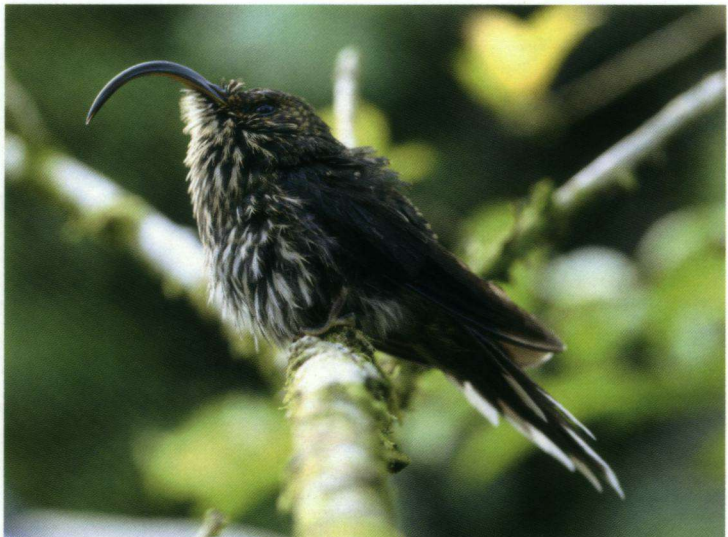
koning en Langstaarttroepiaal *Quiscalus mexicanus* (*Cassidix m.* in Ridgely). 's Middags bezoeken we het Metropolitan Nature Park. Dit is een droog loofverliezend bos dat deel uitmaakt van Panama Stad, maar van dat laatste merk je niet veel in het bos. In deze bossen zien we weer heel andere soorten, zoals Witbuikmiervogel, Gele Zanger, Lancetmanakin, Gray's Lijster, Witschoudertangare en Spix' Piewie. Vooral het zoeken naar de manakin is een lastige klus. Zo mooi als ze zijn, zo lastig zijn ze te zien, maar gelukkig verraden ze zich regelmatig met hun raspande vleugels. Deze zeer ken-

merkende raspande geluiden maken de mannetjes als onderdeel van balts en territoriumafbakening.

Dampend regenwoud

Vandaag bezoeken we de Achiote Road. We komen er wat laat aan, maar dan wacht ons een wandeling door een vochtig dampend regenwoud. We leren meteen de 'elf cups' kennen, kleine roodoranje paddestoeltjes, als het ware kleine kopjes op dunne steeltjes en deze zijn zeer talrijk aanwezig. Maar we gaan natuurlijk voor de vogels. Het blijkt erg lastig om ze goed te zien, ook al hoor je ze vlakbij. Met wat moeite zien we toch erg leuke soorten als Bruinrugmiervogel, Vlekborstmiervogel, Bloedstuitbuidelspreeuw, Gestreepte Helmspecht, Zwartkeelspecht, Roodborstheremietkolibrie, Witstaarttrogon en Massena's Trogon. Er is meer. Regelmatig horen we uit verschillende richtingen het gejoel van de brulapen en we zien een enkele Drietenige Luiard. Een verrassing is een groene pijlgifkikker die er snel vandoor gaat. We blijven een tijdje kijken naar een vlinder, die minutenlang probeert uit een spinneweb te komen onder toezicht van een geduldig wachtende spin. Alleen: de spin heeft pech, want de vlinder weet zich te bevrijden en smeert hem, maar wel zwaar gehavend. We vinden de resten van een lang geleden gestorven aap. Na dit regenbos bezoeken we de Caraïbische kust. Oude kanonnen staan al

Haaksnavelkolibrie *Eutoxeres aquila*. Deze vogels hebben zeer opvallend gebogen snavels. Zij leven in ravijnen in dichte ondergroei en foerageren graag op bloemen van *Heliconia*-planten. Deze soort is zeldzaam of wordt weinig gezien door zijn gewoonte in dichte begroeiing te leven. Foto: Kees van Berkel.

eeuwen nutteloos gericht op de zee; op de muren van een ruïne van wat eens een fort was. Boven het azuurblauwe water vliegen Amerikaanse Fregatvogels en Bruine Pelikanen en verder zijn er nog wat Zwarte Gieren, een Geelkopcaracara en Zwarte Buizerds. De rest van de dag wordt besteed aan een lange busreis naar Cerro Azul via Panama Stad. Dat is een flinke omweg, maar nodig omdat er maar weinig plaatsen zijn om het kanaal over te steken. Zó goed is de infrastructuur nu ook weer niet. Onderweg zien we nog eens het indrukwekkende 'versluisen' van oceaanstomers, vogels als de Tropische Spotlijster, Tropische Koningstiran én ook Konings-tiran.

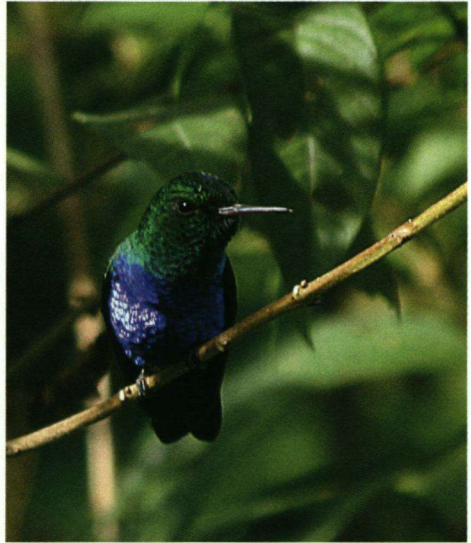
Eenmaal aangekomen in Cerro Azul, worden we ondergebracht in het hotel van onze gastvrouw Ana María. Vanuit dit voormalige landhuis hebben we een weergaloos uitzicht over de omringende bergen die begroeid zijn met regenwouden.

Suikerdieven en bloemengeur

Totaal vermoeid zak ik 's avonds weg in een 'Emperor-size' bed. De volgende ochtend word ik erg vroeg en wreed gewekt door de wekker. We gaan de

De Blauwborstamazilia *Amazilia amabilis* is een kolibrie die vaak tuinen bezoekt. Van nature komt deze soort in laagland voor. Foto: Kees van Berkel.

De Paarsbuikkolibrie *Damophila julie*. Dit is een kleine onopvallende soort, die meestal in secundair bos en overgangen tussen bos en open landschap voorkomt. Foto: Kees van Berkel.

bergen in voor weer meer mooie soorten. De beloften worden waargemaakt. Niet alleen maken we een prachtige rit over een stille bergweg met adembenemende uitzichten over met regenwouden bedekte bergen, we komen ook weer aan op een plek waar vogels kijken tot een soort elitaire luxe-activiteit wordt verheven. De vogels zijn wild en moeten gezocht worden, maar voor de rest is het puur gemak. We komen op een observatieplek op een berg, die zeer goed is voor migratie van roofvogels. Helaas valt dat vandaag tegen. Uit de mistflarden duiken slechts een aantal Donkergrijze Wouwen op. Maar om ons heen vliegen Roodstaartamazilia, Bronsstaartpluimkolibrie, Groene Heremietkolibrie, Edwards Amazilia en Haaksnavelkolibrie. Als je ze uit elkaar kunt houden, heb je het moeilijkste klusje geklaard en kun je als ontspanning de rest gaan bekijken. Het is dan een eitje: Suikerdief, Geelbroekmanakin, Groene Suikervogel, Geelpootsuikervogel én Blauwe Suikervogel, Zwartkopsaltator en Canadese Zanger.

Een wandelingetje in het omringende bos – dat damp van de bloemengeuren – levert de volgende soorten op: Olijfstreep-pipratiran, Witoormiervogel, Zwartstaartmuggensluiper, Schubkuifdwergtiran, Bonte Zanger, Witbrauwgrasgors, Dikbek-

Amerikaanse Kleine Zilverreiger	Snowy Egret	<i>Egretta thula</i>
Amerikaanse Blauwe Reiger	Great Blue Heron	<i>Ardea herodias</i>
Amerikaanse Fregatvogel	Magnificent Frigatebird	<i>Fregata magnificens</i>
Amerikaanse Oeverloper	Spotted Sandpiper	<i>Actitis macularius</i>
Baltimoretroepiaal	Baltimore Oriole	<i>Icterus galbula</i>
Bandstaartduif	Band-Tailed Pigeon	<i>Columba fasciata</i>
Bergbeektachuri	Torrent Tyrannulet	<i>Serpophaga cinerea</i>
Bergdwerglijster	Ruddy-capped Nightingale Thrush	<i>Catharus frantzii</i>
Bisschopstangare	Blue-gray Tanager	<i>Thraupis episcopus</i>
Blauwborstamazilia	Blue-chested Hummingbird	<i>Amazilia amabilis</i>
Blauwe Pitpit	Blue Dacnis	<i>Dacnis cayana</i>
Blauwe Suikervogel	Red-legged Honeycreeper	<i>Cyanerpes cyaneus</i>
Bloedstuitbuidelspreeuw	Scarlet-rumped Cachique	<i>Cacicus uropygialis</i>
Boerenzwaluw	Barn Swallow	<i>Hirundo rustica erythrogaster</i>
Bonte Zanger	Black-and-white Warbler	<i>Mniotilta varia</i>
Bronstaartpluimkolibrie	Bronze-tailed Plumeleteer	<i>Chalybura urochrysis</i>
Buffons Pluimkolibrie	White-vented Plumeleteer	<i>Chalybura buffonii</i>
Bruine Pelikaan	Brown Pelican	<i>Pelecanus occidentalis</i>
Bruinkaporganist	Tawny-Capped Euphonia	<i>Euphonia anneae</i>
Bruinrugmiervogel	Chestnut-backed Antbirds	<i>Myrmeciza exsul</i>
Canadese Zanger	Canada Warbler	<i>Wilsonia canadensis</i>
Cayennebosral	Grey-necked Wood-Rail	<i>Aramides cajanea</i>
Cholibaschreeuwuil	Tropical Screech Owl	<i>Otus choliba</i>
Dikbekgors	Variable Seedeater	<i>Sporophila americana</i>
Dikbekorganist	Thick-billed Euphonia	<i>Euphonia lanirostris</i>
Donkergrijze Wouw	Plumbous Kite	<i>Ictinia plumbea</i>
Edwards Amazilia	Snowy-bellied Hummingbird	<i>Amazilia edward</i>
Eikelspecht	Acorn Woodpecker	<i>Melanerpes formicivorus</i>
Fonkelende Kolibrie	Scintillant Hummingbird	<i>Selasphorus scintilla</i>
Gebandeerde Mierklauwier	Barred Antshrike	<i>Thamnophilus doliatus</i>
Geelbroekmanakin	Red-capped Manakin	<i>Pipra mentalis</i>
Geeldijstruikgors	Yellow-thighed Finch	<i>Pseidiophorus tibialis</i>
Geelflankzijdevliegenvanger	Black-and-yellow Silky Flycatcher	<i>Phainoptila melanoxantha</i>
Geelkopcaracara	Yellow-headed Caracara	<i>Milvago chimachima</i>
Grote Geelpootruiter	Greater Yellowlegs	<i>Tringa melanoleuca</i>
Geelpootsuikervogel	Honeycreeper	<i>Cyanerpes lucidus</i>
Geelrugtroepiaal	Yellow-backed Oriole	<i>Icterus chrysater</i>
Geelsnavelkoekoek	Yellow-billed Cuckoo	<i>Coccyzus americanus</i>
Geelvoorhoofdamazonen	Yellow-crowned Amazon	<i>Amazona ochrocephala</i>
Geelwangamazonen	Red-lore Amazon	<i>Amazona autumnalis</i>
Gele Feetiran	Yellowish Flycatcher	<i>Empidonax flavescens</i>
Gele Zanger	Yellow Warbler	<i>Dendroica petechia</i>
Geschubde Duif	Scaled Pigeon	<i>Columba speciosa</i>
Gestreepte Helmspecht	Lineated Woodpecker	<i>Dryocopus lineatus</i>
Gestreepte Saltator	Streaked Saltator	<i>Saltator albicollis</i>
Goudbuiksmaragdkolibrie	Glittering-bellied Emerald	<i>Chlorostilbon aureoventris</i>
Goudkraagmanakin	Golden-collared Manakin	<i>Manacus vitellinus</i>
Grays Lijster	Clay-coloured Thrush	<i>Turdus grayi</i>
Grijsborstpurperzwaluw	Grey-breasted Martin	<i>Progne chalybea</i>
Groefsnavelani	Groove-billed Ani	<i>Crotophaga sulcirostris</i>
Groene Heremietkolibrie	Green Hermit	<i>Phaethornis guy</i>
Groene Klauwiervireo	Green Shrike Vireo	<i>Vireolanius pulchellus cf. smaragdolanus</i>
Groene Suikervogel	Green Honeycreeper	<i>Chlorophanes spiza</i>
Groene Violetorkolibrie	Green Violet Ear	<i>Colibri thalassinus</i>
Grootpootstruikgors:	Large-Footed Finch	<i>Pezopetes capitalis</i>
Grote Amazone	Mealy Amazone	<i>Amazona farinosa</i>
Grote Bonte Buizerd	White Hawk	<i>Leucopternis albicollis</i>
Grote Cubavink	Yellow-faced Grass Quit	<i>Tiaris olivacea</i>
Grote Kiskadie	Great Kiskadee	<i>Pitangus sulphuratus</i>
Grote Zilverreiger	Great Egret	<i>Casmerodius albus</i>
Haaksnavelkolibrie	Sickle-billed Hermit	<i>Eutoxeres aquila</i>
Halsbandzanger	Collared Redstart	<i>Myioborus torquatus</i>
Huiswinterkoning	House Wren	<i>Troglodytes aedon</i>
Witbrauwgrasgors	Blue-black Grassquit	<i>Volatinia jacarina</i>
Kleine Heremietkolibrie	Little Hermit	<i>Phaethornis longuemareus</i>

Tabel 1 - Overzicht van de waargenomen soorten met de Engelse namen.

organist, Gestreepte Saltator, Witbandsijs, Purpermaskertangare en Bisschopstangare. Toch komt er een moment dat er geen soorten meer bijkomen, ook al duurt dat lang. Dan gaan we maar weer terug en zien

onderweg nog Grote Geelpootruiter, Amerikaanse Oeverloper, Amerikaanse Kleine Zilverreiger en een Amerikaanse Blauwe Reiger. Alsof het zo uitgezocht is, komen we

Een korte vogelreis naar Panama

Koningstiran	Eastern Kingbird	<i>Tyrannus tyrannus</i>
Lancetmanakin	Lance-tailed Manakin	<i>Chiroxiphia lanceolata</i>
Langsnavelheremietkolibrie	Long-billed Hermit	<i>Phaethornis caralis</i>
Langstaarttroepiaal	Great-tailed Grackle	<i>Quiscalus cf. Cassidix mexicanus</i>
Leljacana	Wattled Jacana	<i>Jacana jacana</i>
Massena's Trogon	Slaty-tailed Trogon	<i>Trogon massena</i>
Mexicaanse Berghoningkruiper	Slaty Flower Piercer	<i>Diglossa baritula</i>
Olijfstreepipiratiran	Olive-striped Flycatcher	<i>Mionectes olivaceus</i>
Oostelijke Bospiewie	Eastern Wood Pewee	<i>Contopus virens</i>
Palmtangare	Palmtanager	<i>Thraupis palmarum</i>
Purperduif	Ruddy Pigeon	<i>Columba subvinacea</i>
Purperkeelvruchtenkraai	Purple-throated Fruit Crow	<i>Querula purpurata</i>
Purpermaskertangare	Golden-hooded Tanager	<i>Tangara larvata</i>
Quetzal	Resplendent Quetzal	<i>Pharomachrus moccinno</i>
Rode Boomloper	Ruddy Treerunner	<i>Margarornis rubiginosus</i>
Roestbuikorganist	Fulvous-vented Euphonia	<i>Euphonia fulvicrissa</i>
Roodborstheremietkolibrie	Rufous-breasted Hermit	<i>Glaucis hirsuta</i>
Roodbrauwpeperklauwier	Rufous-browed Peppershrike	<i>Cyclarhis gujanensis</i>
Roodbuikjuweelkolibrie	White-throated Mountain Gem	<i>Lampornis castaneiventris</i>
Rooddijptpit	Scarlet-thighed Dacnis	<i>Dacnis venusta</i>
Roodkeelspecht	Cinnamon Woodpecker	<i>Celeus loricatus</i>
Roodkraagors	Rufous-collared Sparrow	<i>Zonotrichia capensis costaricensis</i>
Roodkruijspecht	Red-crowned Woodpecker	<i>Melanerpes rubricapillus</i>
Roodkruintiran	Social Flycatcher	<i>Myiozetetes similis</i>
Roodrugtangare	Crimson-backed Tanager	<i>Ramphocelus passerinii</i>
Roodstaartamazilia	Rufous-tailed Hummingbird	<i>Amazilia tzacatl</i>
Schubkuifdwergtiran	Sally-crested Pygmy Tyrant	<i>Lophotriccus pileatus</i>
Schuitbekreiger	Boat-billed Heron	<i>Cochlearius cochlerarius</i>
Slakkenwouw	Snail Kite	<i>Rostrhamus sociabilis</i>
Spix' Piewie	Tropical Peewee	<i>Contopus cinereus</i>
Steenduif	Ruddy Ground Dove	<i>Columbina talpacoti</i>
Suikerdiefje	Bananaquit	<i>Coereba flaveola</i>
Tandsnavelbaardvogel	Prong-billed Barbet	<i>Semnornis frantzii</i>
Tennesseezanger	Tennessee Warbler	<i>Vermivora peregrina</i>
Toviparkiet	Orange-chinned Parakeet	<i>Brotogeris jugularis</i>
Tropische Koningstiran	Tropical Kingbird	<i>Tyrannus melancholicus</i>
Tropische Spotlijster	Tropical Mockingbird	<i>Mimus gilvus</i>
Verreaux' Duif	White-Tipped Dove	<i>Leptotila verreauxi</i>
Violette Sabelvleugel	Violet Sabrewing	<i>Campylopterus hemileucurus</i>
Vleermuisvalk	Bat Falcon	<i>Falco rufigularis</i>
Vlekborstmiervogel	Spotted Antbird	<i>Hylophylax naevioides</i>
Vlekkruinmuisspecht	Spot-crowned Woodcreeper	<i>Lepidocolaptes affinis</i>
Waterhoentje	Common Moorhen	<i>Gallinula chloropus</i>
Wegbuizerd	Roadside Hawk	<i>Buteo magnirostris</i>
Westelijke Bospiewie	Western Wood Peewee	<i>Contopus sordidulus</i>
Witbandsijs	Lesser Goldfinch	<i>Carduelis psaltria</i>
Witbuikmiervogel	White-bellied Antbird	<i>Myrmeciza longipes</i>
Witnekbardkoekoek	White-necked Puffbird	<i>Notharca macrorhynchos</i>
Witoormiervogel	Bicolored Antbird	<i>Gymnophis leucaspis</i>
Witoorwinterkoning	Buff-Breasted Wren	<i>Thryothorus leucotis</i>
Witschoudertangare	White-shouldered Tanager	<i>Tachyphonus luctuosus</i>
Witstaarttrogon	White-Tailed Trogon	<i>Trogon viridis</i>
Zilverkeeltangare	Silver Throated Tanager	<i>Tangara icterocephala</i>
Zwartborstgaai	Black-chested Jay	<i>Cyanocorax affinis</i>
Zwartbruine Piewie	Dark Peewee	<i>Contopus lugubris</i>
Zwartbuikotinga	Blue Cotinga	<i>Cotinga nattereri</i>
Zwartbuikfluiteend	Black-bellied Whistling Duck	<i>Dendrocygna autumnalis</i>
Zwarte Buizerd	Common Black Hawk	<i>Buteogallus anthracinus</i>
Zwarte Gier	Black Vulture	<i>Coragyps atratus</i>
Zwarte Tangare	White-lined Tanager	<i>Tachyphonus rufus</i>
Zwartkapeetiran	Black-capped Flycatcher	<i>Empidonax atriceps</i>
Zwartkeelspecht	Crimson-crested Woodpecker	<i>Campephilus melanoleucos</i>
Zwartkopsaltator	Black-headed Saltator	<i>Saltator atriceps</i>
Zwartstaartmuggensluiper	Long-Billed Gnat Wren	<i>Ramphocaenus melanurus</i>
Zwartwangzanger	Black-cheeked Warbler	<i>Basileuterus melanogenys</i>
Zwavelborsttoekan	Keel-billed Toucan	<i>Rhamphastos sulfuratus</i>

precies op het moment dat het begint te regenen aan bij ons onderkomen. De regen houdt dan niet meer op. Na de lunch, geserveerd door Ana Maria, kunnen we alleen nog maar naar de stromende regen

kijken, foto's maken van schuilende vogels en zwemmen in het buitenzwembad. Het is wel een bijzondere ervaring te zwemmen in de stromende regen en tegelijk uit te kijken op een weergaloos

De Blauwkapmotmot *Momotus momota* is een soort van bosranden en secundair bos. Motmots behoren tot een familie van vogels uit de orde van Scharrelaarvogels. Foto: Susanne Kuijpers.

■ K. van Berkel, Tebinckslaan 14, 9462 PV Gasselte, e-mail: tvb@blue-elephant.nl.

LITERATUUR:

Ridgely, R.S. & Gwynne jr, J.A. (1989): A Guide to the Birds of Panama with Costa Rica, Nicaragua and Honduras. Princeton University Press, Princeton, New Jersey.

Schrijven voor *het Vogeljaar*

Vogels zijn interessante studieobjecten. Zij zijn haast altijd en overall om ons heen. Voor leuke waarnemingen hoeft je niet ver van huis. Veel vogelaars vinden het ook leuk hun ervaringen te delen. In het veld worden vaak notities bijgehouden. Vaak voor eigen gebruik, om later nog eens na te kunnen kijken wat gezien of gehoord is op een bepaalde plaats of in een bepaalde tijd. Het bijhouden van aantekeningen is noodzakelijk voor wie meedoet aan tellingen of aan broedvogelinventarisaties of wanneer men zich bezig houdt met speciale onderzoeken, zoals gedrag of verspreiding van vogels. Veel van het vastgelegde materiaal wordt later verwerkt in rapporten etc. Vaak bestaat er behoefte om wat meer met de informatie te doen. Publiceren op internet is dan in de huidige tijd een voor de hand liggende oplossing. Er wordt op internet dan ook heel veel gepubliceerd over vogels. Het is ook heel gemakkelijk om zo te publiceren. Als men niet zelf al een website heeft dan is het meestal niet heel erg moeilijk een stuk naar buiten te brengen via de website van bijvoorbeeld een vogelwerkgroep. Door de vele publicaties op internet zijn er steeds minder mensen geneigd eens na te denken over een publicatie in gedrukte media, zoals tijdschriften. Bij *het Vogeljaar* merken wij dat al geruime tijd. Het aanbod van kopij wordt geleidelijk aan veel minder dan we altijd gewend waren. Het zou natuurlijk erg jammer zijn als we in de toekomst gedwongen zou den worden de publicatie van het blad te moeten stoppen. Hopenlijk komt het niet zover. Er zijn genoeg mensen die interessant materiaal hebben dat voor lezers van *het Vogeljaar* de moeite waard is. Natuurlijk kunt u artikelen op internet blijven publiceren. Wellicht gaat dat wat gemakkelijker en veel sneller. Bedenk dan echter wel dat u met een publicatie in *het Vogeljaar* in één klap vele duizenden lezers bereikt kunt. Daar komt nog bij dat publicaties in gedrukte media veel langer bewaard blijven. Ook na vele jaren zijn artikelen in *het Vogeljaar* nog terug te vinden in bibliotheken en archieven! Al meer dan 57 jaar hebben de lezers ons altijd trouw en regelmatig kopij gestuurd. Ik vertrouw er daarom op dat ook de komende jaren nog veel berichten, ervaringen, interessante verhalen, verslagen en onderzoeksgegevens toegezonden worden voor opname in *het Vogeljaar*. U mag ons ermee overstelpen!

■ Rob Kole, e-mail: redactie@vogeljaar.nl.